

Septembercirculaire 2023

Gemeente Diemen

Colofon

Duo+
Vondelstraat 1
1191 BD Ouderkerk aan de Amstel

Postadres
Postbus 35
1190 AA Ouderkerk aan de Amstel

Telefoon
(0297) 51 32 32
Fax
(0297) 51 32 32

BTW-nummer
854833171BO1
KvK-nummer
62475436

Inhoud

Advies	4
Samenvatting.....	4
Leeswijzer	5
Toelichting mutaties septembercirculaire 2023.....	5
Tabel mutaties septembercirculaire	6
Toelichting Accresontwikkeling.....	6
Toelichting Uitkeringsbasis en Uitkeringsfactor	7
Taakmutaties	8
Bijzondere bijstand en vroegsignalering (eenmalig 2024)	8
Rijksvaccinatieprogramma (structureel vanaf 2024)	8
Loon- en prijsbijstelling Jeugd (eenmalig 2024 en 2025)	8
Overige mutaties	8
Integratie- en decentralisatie uitkeringen.....	8
Veilig wonen (structureel t/m 2026).....	8
Verkeersveiligheid (structureel).....	8
WOZ.....	9
WOZ-waarde mutatie (eenmalig 2023).....	9
3D's in het sociaal domein	9
Participatie (structureel)	9
Stelposten	9
Jeugdzorg (structureel vanaf 2026).....	9
Overige ontwikkelingen	9
Energietoeslag 2023 (incidenteel).....	9
Intensivering beschut werk (structureel).....	10
Herijking gemeentefonds	10
Groei Specifieke uitkeringen.....	10

Advies

- De financiële consequenties 2023 te betrekken bij de 4^e kwartaalbrief 2023;
- De financiële consequenties 2024 en verder te betrekken bij de 1^e kwartaalbrief 2024 en de kadernota 2025;
- Kennis te nemen van de overige ontwikkelingen van deze circulaire/memo;
- De organisatie te informeren over de uitkomsten/memo.

Samenvatting

Het gemeentefonds is veruit de belangrijkste inkomstenbron voor gemeenten en dus van groot belang voor de financiële kaders voor het opstellen van de meerjarenbegroting 2024 – 2027, maar ook voor de actualisatie van het huidige dienstjaar 2023.

Via de eerdere meicirculaire 2023 zijn gemeenten over de financiële kaders voor hun begrotingen geïnformeerd. De septembercirculaire 2023¹ geeft zoals gebruikelijk een geactualiseerd beeld, gebaseerd op de Miljoenennota van het Rijk. De memo gaat over de uitwerking van de septembercirculaire, specifiek vertaald naar de gemeente.

Omdat het huidige kabinet demissionair is, zijn de beleidsinhoudelijke mutaties in het gemeentefonds beperkt. Wel zijn reeds toegezegde (taak)mutaties opgenomen, alsmede de ontwikkeling van het accres, welke wijzigt door Loon- en prijsontwikkelingen.

De belangrijkste mutaties als gevolg van de septembercirculaire worden samenvattend veroorzaakt door:

- Accresontwikkeling agv loon- en prijsontwikkelingen (LPO) (voordelig, structureel);
- Accresontwikkeling vanaf 2027 door nieuwe normeringssystematiek (voordelig, structureel vanaf 2027);
- Vrijval van het overschot binnen het BTW-compensatiefonds (BCF) (voordelig, eenmalig 2023);
- Aanpassing van de uitkeringsfactor (nadelig, structureel);
- Aanpassingen in maatstaven (hoeveelheidsverschillen) (voordelig, structureel);
- Verwerking uitkomsten Hervormingsagenda Jeugd (nadelig, structureel vanaf 2026).

De nadelige verwerking van de inkomsten met betrekking tot de Hervormingsagenda Jeugd, hebben een directe relatie hebben met de uitgaven Jeugd binnen de begroting. Dit vanuit de gedachte dat de maatregelen in de hervormingsagenda ook een daling van uitgaven met zich mee zal brengen. De inkomsten en uitgaven dienen voor het effect op de begroting dan ook in samenhang beoordeeld te worden. De provinciaal toezichthouder adviseert deze systematiek voor de begroting te hanteren.

Bovenstaande leidt samengevat in totaal tot de volgende mutaties in het gemeentefonds voor de (meerjaren) begroting 2023 – 2028:

bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Eindstand Meicirculaire 2023	55.756	58.879	59.343	55.359	54.881	54.562
Eindstand Septembercirculaire 2023	57.000	59.516	59.896	55.784	56.421	57.085
<i>Mutatie inkomsten Septembercirculaire 2023</i>	<i>1.243</i>	<i>637</i>	<i>553</i>	<i>425</i>	<i>1.540</i>	<i>2.523</i>
Mutatie uitgaven Jeugd hervormingsagenda	0	0	10	39	151	22
Effect begrotingsresultaat	1.243	637	563	464	1.691	2.545

¹ [Septembercirculaire 2023](#)

Energietoeslag 2023

De resterende middelen voor de energietoelage 2023 (€ 900 miljoen) kunnen nog niet worden uitgekeerd doordat de noodzakelijke wijziging van de Participatiewet nog niet is goedgekeurd door de Tweede en Eerste Kamer. Deze uitkering is dus niet in de septembercirculaire opgenomen. Wel is er inzicht gegeven in de voorlopige budgetten². Voor Diemen gaat het om een bedrag van € 1.365.245 voor 2023.

Leeswijzer

Er zijn veel ontwikkelingen gaande op het gebied van gemeentelijke financiën en het gemeentefonds. De komende nieuwe verkiezingen, de oorlog in de Oekraïne, de onzekerheid over de herijking van het gemeentefonds op middellange en lange termijn, het vormgeven van de hervormingsagenda binnen de jeugdzorg en de hoge inflatie maakt dat de berichtgeving van vandaag de volgende dag al weer is aangevuld of toch weer anders is.

De informatie bij de septemberrcirculaire is dan ook een momentopname en geeft een vertaling van de Miljoenennota van het Rijk. Er is sprake van een bijstelling van de maatstaven voor aan de hand van de laatste specificatie van BZK en een eigen actualisatie van maatsatven met de grootste financiële impact. Daarnaast bevat de memo een actualisatie van de belangrijkste ontwikkelingen die op het moment van samenstelling bekend zijn.

Om deze reden wordt er bij deze memo een onderscheid gemaakt tussen 'wat is nodig' en 'wat is zinvol om te weten'. Het onderdeel 'wat is nodig' is opgenomen onder het hoofdstuk Toelichting mutaties meicirculaire 2023 en het onderdeel 'wat is zinvol' onder het hoofdstuk 'Overige ontwikkelingen'. Dit uitdrukkelijk met de opmerking dat de onderdelen onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn om een totaalbeeld van de ontwikkelingen binnen het gemeentefonds te kunnen hebben.

Toelichting mutaties septembercirculaire 2023

Uitgangspunten berekening

De berekeningen zijn gemaakt op basis van de maatstaven in de laatst bekende specificatie nr. 5 per 24-8-2023 van het Ministerie BZK. Nog niet alle maatstaven zijn met de status "definitief" verwerkt, wat wil zeggen dat voor die onderdelen nog mutaties kunnen komen met een financiële impact. In de Decemberrcirculaire zal een verdere actualisatie worden opgenomen. Zoals gebruikelijk loopt het financieel effect van het verder definitief worden van de maatstaven mee in de decemberrcirculaire en het volgende jaar.

² [Voorlopige verdeling Energietoeslag](#)

Tabel mutaties septembercircularre

bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Eindstand meicircularre	55.756	58.879	59.343	55.359	54.881	54.562
Accresontwikkeling						
Volume accres historisch Bbp					1.059	2.055
LPO accres gecombineerde index		645	550	510	678	655
LPO accres prijs Bbp					-151	-544
Nominale ontwikkeling in de septembercircularre 2023			89	44	89	490
Voorschot BCF-plafond 2023	543					
Financieringssysteematiek – deel BCF					-115	-116
Overige ontwikkelingen uitkeringsfactor (o.a. afronding)	-4	-22	-22	26	13	58
Subtotaal:	539	622	617	581	1.574	2.598
Uitkeringsfactor, ontwikkeling uitkeringsbasis						
Hoeveelheidsverschillen	876	0	0	0	0	0
Ontwikkeling uitkeringsbasis in septembercircularre 2023	-225	-133	-133	-132	-177	-178
Subtotaal:	652	-133	-133	-132	-177	-178
Taakmutaties						
Bijzondere bijstand en vroegsignalering		57				
Rijksvaccinatieprogramma		8	9	8	8	8
Loon- en prijsbijstelling Jeugdzorg		47	27			
Overige mutaties	1	2	1	1	1	-17
Subtotaal:	1	114	36	8	9	-9
IU/DU/SU						
Veilig wonen	7	7	7	7		
Verkeersveiligheid	3	3	3	3	3	3
Subtotaal:	10	10	10	10	3	3
WOZ						
WOZ-waarden mutaties	16					
Subtotaal:	16					
3 D's in het sociaal domein						
Participatie (IU)	25	24	22	20	18	18
Subtotaal:	25	24	22	20	18	18
Stelposten						
Budget Jeugdzorg				-63	-1	-25
Financieringssysteematiek – deel BCF					115	115
Subtotaal:				-63	114	90
Totaal mutatie septembercircularre	1.243	637	553	425	1.540	2.522
Eindstand septembercircularre	57.000	59.516	59.896	55.784	56.421	57.085

Toelichting Accresontwikkeling

Het accres is te splitsen in een nominaal deel en een reëel deel. Het nominale deel betreft met name compensatie als gevolg van stijgingen door Loon- en prijsontwikkelingen, waardoor gemeenten in staat zijn hun taken te kunnen blijven bekostigen. Het reële deel betreft de compensatie voor de volume ontwikkeling en is de uitkomst van de normeringssystematiek 'trap op/trap af'. Het reële deel is daarmee eigenlijk de netto koopkracht van de gemeente. De normeringssystematiek wordt gehanteerd tot en met 2025.

Echter, op het bestuurlijk overleg financiële verhoudingen van 8 juni 2022 heeft het VNG, mede namens de gemeenten, ingestemd met het voorstel om het volume-accres van het gemeentefonds voor de jaren 2022, 2023, 2024 en 2025 te bevriezen op de stand Voorjaarsnota 2022 van het Rijk³. Voor 2026 is eenmalig een compensatie van het volumeaccres gegeven. Om deze reden zijn er voor tot en met 2026 dan ook geen financiële mutaties voor dit onderdeel meer.

Volume accres historisch Bbp (reëel deel)

Vanaf 2027 zal het gemeentefonds niet langer via de normeringssystematiek "trap-op trap-af" meegroeien. Om meer stabiliteit te geven aan het accres is besloten om het volumedeel vanaf 2027

³ [Bevriezen volume-accres 2022-2025 \(volume ontwikkeling\)](#)

mee te laten groeien met de meerjarige ontwikkeling van het bruto binnenlands product. De volumeontwikkeling van de fondsen wordt dan gebaseerd op een 8-jaars (t-9 t/m t-2) historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bbp, waardoor het gemeentefonds minder schommelt. In deze circulaire is de uitkomst van deze methode voor het eerst opgenomen vanaf 2027.

LPO accres gecombineerde index (nominaal deel)

De loon- en prijsontwikkeling in het accres voor het nominale deel wordt door middel van een gecombineerde index bijgesteld. De grondslag zijn respectievelijk de CPB-indices voor de loonvoet sector overheid, de prijsontwikkeling materiele overheidsconsumptie (IMOC) en de prijsontwikkeling bruto overheids-investeringen (IBOI) op basis van een 60/20/20 verhouding.

LPO accres Bbp

Ook het LPO accres gaat vanaf 2027, net als het volume accres, geïndexeerd worden op basis van het Bbp index. De index is gebaseerd op de CEP-raming (Centraal Economisch Plan) van het CPB. Echter, in tegenstelling tot het volume accres wordt hier het Bbp cijfer van het lopende jaar gehanteerd, in plaats van een historisch 8 jaar gemiddelde. De prognose van het Bbp cijfer van het lopende jaar 2027 en 2028 wijkt af van de hierboven genoemde gecombineerde index. Deze is namelijk lager en om deze reden vindt er een negatieve LPO bijstelling plaats.

Voorschot BCF pland 2023

Het Btw-compensatiefonds (BCF) is opgericht om btw weg te nemen als factor in de afweging van decentrale overheden tussen uitbesteden en inbesteden (uitvoering door de eigen organisatie). Voor marktpartijen is er zo een eerlijke kans om bij gemeenten en provincies 'binnen te komen'. Decentrale overheden kunnen betaalde btw terugvragen bij het compensatiefonds. Dit compensatiefonds wordt gevoed door een verlaging van het gemeentefonds. Afgesproken is dat wanneer er meer of minder aanspraak wordt gemaakt op dit compensatiefonds, eventuele middelen aanvullend worden onttrokken dan wel terugvloeien naar het gemeentefonds. Voor 2023 wordt een onderschrijding verwacht en vloeit een deel als voorschot weer terug ten gunste van het gemeentefonds.

Financieringssystematiek BCF

In de meicirculaire 2023 is bekend gemaakt dat er structureel € 1 miljard wordt toegevoegd aan het gemeentefonds vanaf 2027. Een deel van deze toevoeging had als korting afgestort moeten worden ten gunste van het Btw-compensatiefonds. In deze circulaire wordt dit alsnog gedaan. In de meicirculaire heeft de gemeente Diemen hier financieel al rekening mee gehouden en is per saldo in deze circulaire dus budgetair neutraal (zie ook de stelpost onderaan in de tabel "mutaties septembercirculaire").

Overige ontwikkelingen uitkeringsfactor

Algemene mutaties, met name door afronding

Toelichting Uitkeringsbasis en Uitkeringsfactor

Hoeveelheidsverschillen

Het gemeentefonds wordt berekend op basis van diverse maatstaven. Aan de hand van de laatste specificatie van het Ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK) zijn een aantal maatstaven definitief geworden en wijzigen dus niet meer. Hierdoor zijn hoeveelheidsverschillen ontstaan. De structurele effecten hiervan worden betrokken bij de Kadernota 2025/Meicirculaire 2024.

Ontwikkeling uitkeringsbasis (Uitkeringsfactor)

De uitkeringsbasis wordt gebaseerd op de aantallen van maatstaven vermenigvuldigd met een prijs per eenheid die daaraan is gekoppeld. De uitkeringsbasis wordt vervolgens vermenigvuldigd met de

uitkeringsfactor om zo het totaal beschikbare bedrag binnen het gemeentefonds te kunnen verdelen. Wanneer de omvang van het gemeentefonds dus wijzigt, zal ook de uitkeringsfactor wijzigen.

Taakmutaties

Bijzondere bijstand en vroegsignalering (eenmalig 2024)

Er wordt geïnvesteerd in een betere dienstverlening door gemeenten op het gebied van armoede en schulden. Door het beschikbaar stellen van extra middelen voor de periode 2022 tot en met 2024 (€ 200 miljoen) kunnen gemeenten inzetten op prioriteiten binnen de Aanpak geldzorgen, armoede en schulden zoals het terugdringen van de verdubbeling van het gebruik van de schuldhulpverlening en het tegengaan van kinderarmoede. In de meicirculaire zijn deze middelen al voor 2023 beschikbaar gesteld. In deze circulaire worden de middelen voor 2024 beschikbaar gesteld.

Rijksvaccinatieprogramma (structureel vanaf 2024)

Vanaf december 2019 krijgen zwangere vrouwen maternale kinkhoestvaccinatie aangeboden door de Rijksoverheid. Vanaf 1 januari 2024 wordt de uitvoering van deze maternale kinkhoestvaccinatie formeel overgedragen aan de gemeenten. Deze vaccinatie wordt dan toegevoegd aan de opsomming van vaccinaties in het Rijksvaccinatieprogramma (RVP).

Loon- en prijsbijstelling Jeugd (eenmalig 2024 en 2025)

Als gevolg van de overeenstemming over de hervormingsagenda Jeugd, zijn extra middelen toegevoegd aan het gemeentefonds. Deze extra middelen hebben betrekking op niet te realiseren besparingen binnen de Jeugdzorg, waarvoor gemeenten alsnog in de meicirculaire gecompenseerd zijn via het gemeentefonds voor 2024 en 2025. Deze middelen stonden eerder al gereserveerd als Algemene Post (AP) in de begroting van het Rijk. Echter, de afspraak was dat gemeenten hier nog loon- en prijsbijstelling over zouden ontvangen. In de meicirculaire heeft over deze post loon- en prijsontwikkeling met prijspeil 2023 plaatsgevonden. In deze circulaire wordt met terugwerkende kracht de loon- en prijsontwikkeling met prijspeil 2022 opgenomen.

Overige mutaties

Diverse kleine taakmutaties.

Integratie- en decentralisatie uitkeringen

Veilig wonen (structureel t/m 2026)

Per 1 oktober 2023 wordt de werkgeversverantwoordelijkheid voor decentrale bestuurders in het kader van hun veiligheid verder vormgegeven met een wijziging van de Regeling rechtspositie decentrale politieke ambtsdragers. Ten behoeve van een veilige woonplek krijgen decentrale bestuurders een beveiligingsadvies op maat aangeboden. Bij de advisering zal een breder pakket van preventieve maatregelen worden gehanteerd, waaronder fysieke, elektronische en digitale maatregelen. Gemeenten dienen op basis van de nieuwe regeling het beveiligingsadvies altijd over te nemen en de uitvoering van de veiligheidsmaatregelen te bekostigen. Per gemeente wordt hier een tegemoetkoming van € 7.000 per jaar tegenover gesteld voor de periode 2023-2026.

Verkeersveiligheid (structureel)

De Wet tot wijziging van de Wegenverkeerswet 1994 treedt in 2023 in werking. De wet bepaalt dat er procedures moeten worden uitgevoerd op autosnelwegen en autowegen ter verbetering van de verkeersveiligheid van weginfrastructuur.

WOZ

WOZ-waarde mutatie (eenmalig 2023)

Deze mutatie betreft de omvang van de totale WOZ waarden van de woningen en niet-woningen. Deze omvang wijzigt als gevolg van de maatstaf WOZ waarde in de laatste specificatie van BZK.

3D's in het sociaal domein

Participatie (structureel)

Bij de Voorjaarsnota heeft het kabinet besloten om gemeenten te compenseren voor de bijzondere verhoging van het wettelijk minimumloon voor medewerkers in de Wet Sociale werkvoorziening (Wsw).

Stelposten

Jeugdzorg (structureel vanaf 2026)

Er is in juni overeenstemming bereikt over de Hervormingsagenda 2023 – 2028. Voor de begroting 2024-2027 reesteerde de vraag welke extra rijksbijdragen en geplande bezuinigingen de gemeenten voor de jaren vanaf 2027 mochten opnemen. Hierover waren nog geen afspraken gemaakt en konden dus ook niet betrokken worden bij de meicirculaire 2023. Daarom hebben de provincies de gemeenten geïnformeerd over de begrotingsrichtlijn 'Afspraken jeugdmiddelen in meerjarenraming'. De gemeenten mogen voor de begroting 2024-2027 ervan uitgaan dat ze de overeengekomen middelen van de Hervormingsagenda jeugd volledig krijgen en dat de besparingen van de rijksmaatregelen volledig worden gehaald. Wel is er voor de jaren 2026 en verder een korting op de inkomsten doorgevoerd welke wordt overgeheveld naar het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) voor de uitvoering van de hervormingsagenda.

Tegenover de korting op de inkomsten staat dat gemeenten ook een volledige verlaging van de uitgaven mag opnemen, immers de maatregelen vanuit de hervormingsagenda hebben mede als doel dat de uitgaven zullen dalen. Dit is een eigen keuze voor gemeenten. Geadviseerd wordt om deze korting op de uitgaven, in lijn met het advies van de provinciaal toezichthouder, wel zodanig te verwerken. Hiermee is er het volgende voordelige effect aan de uitgaven voor Jeugdhulp:

(Bedragen x € 1.000)

2025	2026	2027	2028
10	39	151	22

Aanvullende toelichting

- In 2027 is het effect eenmalig hoger, omdat in de meicirculaire voor dat jaar de besparing voor 75% meegenomen mocht worden. Nu is door de toezichthouder aangegeven dat deze voor 2027 op 100% gezet mag worden. Voor 2028 en verder staat deze nog op 75%;
- Bovenstaand effect doet zich niet voor in de inkomsten van het gemeentefonds, maar binnen de uitgaven Jeugd. Echter, er is een 1 op 1 relatie met de mutatie in de circulaire, vandaar dat dit is opgenomen in de memo.

Overige ontwikkelingen

Energietoeslag 2023 (incidenteel)

De resterende middelen voor de energietoelage 2023 (€ 900 miljoen) kunnen nog niet worden uitgekeerd doordat de noodzakelijke wijziging van de Participatiewet nog niet is goedgekeurd door de Tweede en Eerste Kamer. Deze uitkering is dus niet in de septembercirculaire opgenomen. Wel is

er inzicht gegeven in de voorlopige budgetten⁴. Voor Diemen gaat het om een bedrag van € 1.365.245 voor 2023.

Intensivering beschut werk (structureel)

In de kamerbrief van 6 juli jl.⁵ heeft de minister voor Armoedebelid, Participatie en Pensioenen (APP) aangekondigd voornemens te zijn per extra middelen beschikbaar te stellen voor de financiering van beschut werk. Aanleiding hiervoor is een recent onderzoek⁶ waaruit blijkt dat gemeenten per beschutte werkplek geld moeten bijleggen wegens de lage netto toegevoegde waarde van medewerkers. De extra middelen zijn onderdeel van een breder pakket aan maatregelen en bestuurlijke afspraken om beschut werk te stimuleren. Het is de bedoeling dat het bedrag per plek structureel wordt verhoogd met € 2.157 (prijspeil 2023). Het is de verwachting dat dit wordt verwerkt bij de meicirculaire 2024.

Herijking gemeentefonds

Met ingang van 1 januari 2023 is sprake van de invoering van een nieuwe verdeling van de algemene uitkering. De huidige situatie is nog niet het eindstation en zal het model continu onderhoud vragen. De Raad voor het Openbaar Bestuur heeft daartoe een onderzoeksagenda voorgesteld.. De VNG heeft aangegeven het van belang te vinden dat de ROB, de VNG en gemeenten nauw bij de uitvoering van de onderzoeksagenda betrokken worden⁷.

De planning is dat begin 2025 een evaluatie wordt opgeleverd. In de huidige situatie is Diemen een nadeelgemeente. Er is afgesproken dat gemeenten vooralsnog gecompenseerd worden voor het voor- danwel nadeel, welke hoger is dan het afgesproken ingroeipad. Voor Diemen houdt dit in dat er in de jaren 2025 en verder een positieve compensatiepost (suppletie-uitkering) is opgenomen. In beginsel zou bij het volledig doorvoeren van de herijking de verwachting zijn dat de gemeente Diemen deze post komt te vervallen en daarmee een negatief effect gaat krijgen. Dit bedrag vormt dus een risico binnen het gemeentefonds en ook de begroting want het bedrag kan, mede door de evaluatie, op een later moment weer anders uitpakken

De evaluatie richt zich op dit moment op 3 maatstaven. Dit zijn de maatstaf centrumfunctie (stapeling problematiek sociaal domein), de Overige Eigen Middelen (OEM) en de maatstaf eenpersoonshuishoudens. De uitkomsten naar de eerste 2 maataven worden in 2024 verwacht. Voor de laatste maatstaf adviseert de Raad voor Openbaar Bestuur (ROB) om het gewicht voor de maatstaf eenpersoonshuishoudens te heroverwegen. Welke financiële consequenties dit geeft staat niet aangegeven. Verwachting is dat gemeenten met een relatief hoge studentenpopulatie minder zullen gaan ontvangen.

Groei Specifieke uitkeringen

De grootste inkomstenpost binnen de begroting van gemeenten is het gemeentefonds. De inkomsten zijn algemene middelen en zijn daarmee vrij besteedbaar. In de Financiële verhoudingswet (Fvw art. 16) is aangegeven dat de voorkeur heeft om de financiering door het Rijk aan gemeenten allereerst middels de algemene uitkering te verstrekken. Er is geen verantwoordingsverplichting. Soms zijn middelen gelabeld, maar niet geoormerkt. Die labeling is om gemeenten inzicht te geven met welk doel het Rijk de middelen beschikbaar stelt. Dit kan bijvoorbeeld zijn om specifieke beleidsdoelen in een coalitieperiode te bereiken, waar gemeenten een rol in kunnen spelen. Het is

⁴ [Voorlopige verdeling Energietoeslag](#)

⁵ [Intensivering beschut werk](#)

⁶ [Onderzoek kosten en uitvoering beschut werk](#)

⁷ [onderzoeksagenda-nieuwe-verdeelmodel-gemeentefonds](#)

echter aan gemeenten zelf om te besluiten waar ze middelen voor willen inzetten. Er is geen bestedings- en verantwoordingsverplichting.

Alleen in gevallen waardoor er niet tot een objectieve- of kostengeoriënteerde verdeling kan worden gekomen, komt een Specifieke Uitkering (SPUK) om de hoek kijken in plaats het gemeentefonds. Aan een SPUK zit een veelal een verantwoordings- en terugbetalingsverplichting. Daarnaast leidt dit tot administratieve lastenverzwaring bij gemeenten.

De afgelopen jaren (sinds 2018) neemt het aantal SPUK regelingen substantieel toe. Reden hiervan is een onderzoek van de algemene rekenkamer, waarbij er bevindingen zijn gedaan dat bij sommige uitkeringen binnen het gemeentefonds via (convenant)afspraken zijn gemaakt die de beleids- en bestedingsvrijheid van gemeenten beperken, bijvoorbeeld door:

- de betaling van een volgende tranche afhankelijk te maken van het nakomen van de gemaakte afspraken;
- gedetailleerd voor te schrijven hoe de toegekende middelen besteed moeten worden;
- de decentrale overheid op te laten treden als 'verdeeltkantoor';
- cofinanciering door de decentrale overheid als eis te stellen;
- dreigen met interbestuurlijk toezicht, als de afspraken niet nagekomen worden.

Om vanuit het Rijk met gemeenten afspraken te maken over de specifieke besteding, vindt er daarom een kanteling plaats naar financiering via afzonderlijke specifieke uitkeringen en bestaande middelen binnen het gemeentefonds om te zetten naar een specifieke uitkering.

Voor gemeenten kleven hier de volgende bezwaren aan:

- beleidsvrijheid over de besteding van de middelen is zeer beperkt (uitholling autonomie);
- veelal terugbetalingsverplichting gekoppeld aan de regeling;
- veel inzet van ambtelijke uren voor verantwoordingsverplichtingen;
- extra accountantskosten bij de jaarrekening voor Sisa-controle;
- risico bij onduidelijkheid bestedingsverplichting, waardoor uitgaven zijn gedaan maar toch terugbetaling is vereist.

